

Försvarsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över promemorian Förstärkt integritetsskydd vid signalspaning

Nämnden för statligt stöd till trossamfunden har beretts tillfälle att yttra sig över promemorian Förstärkt integritetsskydd vid signalspaning. Nämnden har överlämnat denna till Sveriges Kristna Råd och Svenska kyrkan för besvarande. Sveriges Kristna Råd (SKR) lämnar härmed följande synpunkter efter beredning av Svenska kyrkans rättsavdelning.

Sveriges Kristna Råd består av 27 medlemskyrkor och 1 kyrka som är observatör. Dessa 28 kyrkor representerar tillsammans praktiskt taget alla kristna kyrkor och samfund i Sverige.

Som promemorian redovisar under avsnitt 2.3, innebar den politiska överenskommelse som träffades hösten 2008, att information från själavårdande samtal som kommer till FRA omedelbart måste förstöras. Någon inskränkning i denna skyldighet fanns således inte. Mot den bakgrunden noterar Sveriges Kristna Råd att förstörelseskyldigheten, som den kommer till uttryck i tillägget under 7 § punkten 4 i lagförslaget, trots allt inskränks om det finns synnerliga skäl att behandla uppgifterna för de ändamål som anges i lagförslagets 1 §. Någon motsvarande inskränkning föreslås inte till exempel när det gäller uppgifter som avses i 27 kap. 22 § rättegångsbalken, dvs. uppgifter från telefonsamtal och andra telemeddelanden mellan en misstänkt och hans eller hennes försvarare.

Såvitt kan utläsas av motiven är ett av skälen till att förstöringsskyldigheten inte görs absolut för uppgifter som kommer från bikt- och själavårdssamtal, att det inte finns något sådant förbud till exempel när det gäller hemlig teleavlyssning. Eftersom det saknas ett absolut skydd att avlyssna sådan kommunikation i lagstiftningen i övrigt, så ska det inte heller införas i detta sammanhang.

Samtidigt har regeringen så sent som i december 2008 beslutat om en översyn bl.a. av lagen om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott (2007:979). Enligt direktiven ska utredaren föreslå en utvidgning av förbudet mot hemlig teleavlyssning, så att det inte bara avser samtal mellan försvarare och misstänkt utan också samtal med präst eller motsvarande inom trossamfunden.

I den nu aktuella promemorian noteras mycket riktigt att just uppgifter vid bikt och enskild själavård har det starkaste skyddet, vid sidan av de områden som redan omfattas av signalspaningslagen. Den tystnadsplikt som gäller här kan varken efterges av den enskilde eller begränsas i lag. För exempelvis advokater gäller däremot att de kan få höras som

vittnen. Det är mot denna bakgrund svårt att förstå varför skyddet för uppgifter vid bikt och enskild själavård har gjorts svagare i regleringen av signalspaning.

Ett exempel på en situation när synnerliga skäl skulle kunna föreligga, enligt kommentaren till författningen, är att en religiös företrädare inom ramen för ett själavårdande samtal uppmanar personer till terrorism eller angrepp mot svenska förband i internationella insatser. Det framgår inte varför det just i detta slags samtal skulle kunna förekomma sådant som motiverar undantag från förstöringsskyldigheten. Det kan likaväl hända i andra samtal, till exempel mellan en försvarare och en misstänkt.

Redan det förhållandet att biktsamtal eller enskild själavård kan avlyssnas och sparas för identifikation är otillfredsställande. De argument som förs fram är visserligen förståeliga ur ett bredare integritetsskyddsperspektiv. Just därför behövs också – när väl ett samtal har identifierats som ett bikt- eller enskilt själavårdssamtal – en ovillkorlig skyldighet att förstöra uppgifterna från samtalet.

Det kan också noteras att begreppet ”själavårdande samtal” som omnämns i den politiska överenskommelsen torde ha en något vidare innebörd än begreppet ”enskild själavård”. Även om det hade varit önskvärt att även själavårdande samtal i övrigt kunde omfattas av förstöringsskyldigheten, kan det vara en fördel att samma begrepp används här som i det tidigare nämnda vittnesförbudet i rättegångsbalken.

Med hänsyn till vad som nu har sagts och nödvändigheten av att tilltron till bikten och den enskilda själavården inte rubbas i den allmänna rättsuppfattningen, understryker Sveriges Kristna Råd vikten av, att det blir en ovillkorlig skyldighet att förstöra uppgifter som inhämtats även från sådana samtal.

Handläggare för detta remissvar vid SKR:s kansli har varit Lennart Molin.

För Sveriges Kristna Råd

Sven-Bernhard Fast
Generalsekreterare